

A hidügy.

(Folytatás.)

C.) Kapcsolatos kérdések.

A költségek így módor biztosítva lévén, a hid építése megkezdhető. Az építkezések végrehajtására 2 évet számítva, az állandó Dunahidnak forgalomba helyezése 1916-ra, esetleg 1915 végére irányozható elő. Ha figyelembe vesszük, hogy az állandó hid kiépítésének és a hidáncsterületek megváltásának talán legértékesebb és a város fejlődésére messze kiható célja — az építési tőlalom megszűnésével felszabaduló területeknek beépítése vagyis a városnak a Dunaféle való fejlődése, mely a természetes fejlődésnek elvitathatatlan irányát képezi; akkor az állandó hid megépítésével egyidejűleg meg kell teremteni azokat a további feltételeket is, melyek a városbővítést a Duna féle lehetővé teszik. A szükséges intézkedéseket sűrűn kell megtenni, hogy az állandó hid forgalomba helyezésekor a hidhoz vezető uton keletkező építésiutak már nagyobb értéket képviseljenek. A helyes és gazdaságos városépítési program tehát az, hogy a hid építésével egyidejűleg kiépítsük a hidhoz vezető utat és hogy a hid forgalomba helyezése alkalmával a hidhoz vezető út ki legyen már építve és az uton lehetővé tegyünk néhány épület is álljon. Viszont ha a hidhoz vezető út kiépítését kitoljuk, egyben kitoljuk a hidáncsterületek értékmegelőését. A felszabaduló területek beépítéséhez ma már nemcsak a felvételt van meg, hanem a városépítési általános terve is előtűnik felszükszemes tudományos és művészi, hanem egyszerűs mind gazdasági és gyakorlati megoldásban.

Ez a városépítési terv elsősorban meggyőzheti a város községségét arról, hogy az állandó hid tervezést elhelyezése legjobban biztosítja a város fejlődését.

Másodszor ez a terv az állandó hid megépítésével és a hidáncsterületek felszabadulásával a városfejlesztés oly perspektíváját nyújtja, mely teljes megnyugvással szolgálhat a tekintetben, hogy az állandó hid megépítésével járó anyagi áldozatok a legzsidóságosabb beruházásnak jelentek.

Végül a szabályozási terv és az annak alapján kidolgozott vízvezetési és csatornázási tervek lehetővé teszik az új Dunapárt városrészt modern kiépítést, nevezetesen azt, hogy előbb épüljön ki a csatorna, víz és gázvezeték, villamos kábel, utburkolat és azután a szegélyező épületek és ne úgy, mint most, amikor minden újabb intézménnyel valamely régebbit kell megbolygatni.

És ezért eljutottam azokhoz a kérdésekhez, melyek az állandó hid megépítésével egyidejűleg megoldást igényelnek, hogy az állandó hidnak előnyeit minden irányban minél teljesebben kihasználhassuk.

A szükséges intézkedések a következők:

- 1.) Kiépítendő a végleges szivattyútelep és a főcsatornák szakaszai, melyek az állandó hidhoz vezető úk elősorbán beépítendő utak vízleteléséhez szükségesek.
- 2.) Kiépítendő a vízvezetési utak, magus viztartó és a csőhidózatnak az a része, mely a hidhoz vezető út utak vizletelésát lehetővé teszi.
- 3.) Meg kell szerelni — és szintén mielőbb — azokat a területeket, melyek a főútról a hidhoz vezető utca kinyitását biztosítják.

4.) Elkészítendő azok az alternatív tervek és költségtértekek, melyek alapján megállapítható, hogy az utcanytáshoz megszerzendő fötéri telkek milyen beépítése lesz a legzsidóságosabb.

5.) A csatornák és vízvezetési csövek lefektetése után kiépítendő a hidhoz vezető utca, kocsiút és gyalogjáró burkolata.

6.) Végül 8—10 telek elidőgötése által biztosítani kell azt, hogy az állandó hid forgalomba helyezésével egyidejűleg a hidhoz vezető uton már több kétemeltes épület is álljon.

Ami az állandó hid építésével egyidejűleg végrehajthatni javasolt munkálatok költségeit illeti, azok számba vehető anyagi áldozatot nem igényelnek és a felszabaduló építési terület értékeben többszörös föledzetet találnak.

A város általános vizeltatása és csatornázása más városok tapasztalatai szerint önmagukat kifizetik.

A hidhoz vezető út utca nyitáshoz megszerzendő fötéri ingatlanok vételárát az ingatlanok mai fövedelmé förtelenzen, mert hiszen a vételár megállapításának alapja a belértek és a fövedelem és minthogy régi házak belérteké rendszerint kisebb, mint a fövedelem alapján kiszámított érték, az ingatlanok maximális becseréké az ingatlanoknak tisztán a fövedelem alapján kiszámított értéke, melynek kamatait tehát a fövedelem feltölténi fezezi.

Az ingatlanok megszerzése utána a forgalom a fötér és állandó hid között a három épület förtatása mellett is biztosítható a kapubejárókon keresztül. Nézetem szerint azonban a megszerzendő három telken emelendő két új bérház fövedelme nemcsak az új építkezési költségeinek, hanem az ingatlanok vételárának kamatait is fedezné úgy, hogy az új utcanytási tökéletes megoldása sem fog anyagi áldozatokat követelni.

Végül az új utca rendezési költségei fezetet fognak találni az eladni javasolt 8-10 telek eladásí árában.

Az állandó hid megépítésével, az általános vizeltatás és csatornázás megvalósításával és az új hidhoz vezető utca kinyitásával és kiépítésével tehát egy olyan 2—3 évi városépítési program áll előtűnik, mely az egyrészes városrendezési terv alapján végrehajtható — az egészséges, természetes és rendszeres városfejlesztés nagy arányokban biztosítja anélkül, hogy jelentékenyebb anyagi áldozatokat követelne a város községsége részéről. (Vége.)

nen is, de különösen a felvonások végén zúgó tapsokkal üdvözölte és ünnepelte a kiváló művészt. Mellette *Sárközy Blanka* két elősorbán emilitünk. A szerep (Erzsébet) egyenesen rá volt szabva, illik tényleg, egyéjésébe. *Zilahy* nagy művészi feladatát teljesítve a határozottan megkönyvobbeltte. *Dinnyesi Juliska* (Irma) bájos megjelenésével és közvelenséggel hatott. *Kondráti Jóna* (Clarisse) felette nehez szerepét látta el sok művészetel. A jeles *Majláthynek* kisebb szerep jutott (Bannay Gábor) de itt is jelté adta tehetségének. *László Jivadar* pompásan adta Sándor fiút, *Somlár Zsiga* grófia kiemelkedő alakítás. *Loránt* ökszerese és *Rákossy* Izárie pompás epizód szerepek. *Balog, Aranyosi és Bánhidy* is kitűnően egészítették ki a jeles együttest. Telt ház nézte és élvezte végé Szigletit és a fövedelemként hatott klasszikus szépségű fötyökterek magyar szimfóniát. Az igazgatóság elismerést érdemel az élvezett estért, melyben a községség részszült.

Pénteken *Zilahy Gyula* felléptével a „Lengyel zsidó” került színr. Mathist „Uj-ház” híres szerepét játszotta *Zilahy* nagy művészetel, megkapó természetességel, s megkapó drámai erővel, melynek spontán hatása a nyílt színen is sűrűn felhangzó tapsokban nyilatkozott meg. Mellette *Sárközy Blanka*, *Dinnyesi és Majláthynek* volt nagyobb szerepe, kik valamennyien kitűnően állították meg helyeiket. Pompás alak volt *Uj Kálmán*, mint Valter. A többiek is jól egészítették ki az együttest. A dráma előtt *Zilahy* 3 magán-számot adott elő: *Salyra az élelől*, *hajótörés* és a *bányász* című darabokat, melyekben feynyes előadói művészetnek, s nagyszerű színjátszó képességének csillogtatására még több alkalma volt, mint a drámban. Az előadást telt ház nézte végé, mely sűrűn ünnepelte a vendégművészt, akit az előadás során vagy 12—14-szer hívott tapsaival a színpalak elé.

HIREK.

Személyi hírek. *Malkovits Béla* főispán szombatban városunkba érkezett. Dr. *Szelezák Lajos* országgyűlési képviselő Budapestből, ahol a parlamenti tanácsokosokban vett részt, városunkba érkezett. *Ringhofer Lajos* táblai tanácselnök befejezett hivatalvizsgálat után Szegedre utazott.

A gimnáziumi rajzkiállításról. A múlt héten felavatták magyar főgimnáziumban a tanulók munkáiból rajzkiállítás rendezett Várady Kálmán tanár. Már maga a kiállításnak külseje is oly kedves és elragadó volt, hogy csakis a dícséret hangján szólhatunk *Várady* tanár faradhatatlan buzgalomáról és tanítványainak szorgalmáról. Egy szebb, egy reményteljes jövő — ifjuság — művészet — magyarság — gondolatok hatottak a szemlélő lelket ezen kiállításán, ahol a tanulók tanulejlet adtak annak hogyha majdan kilépnek az életbe, oda is magukkal viszik a kifinomult ízlést és ennek magvát ott is elhintik, mert csakis annak lehet fejlett művészi ízlése, aki a térbeli jelenségeket és a gondolatiat ceruza és ecset segítségével papírra tudja vetni; hiszen jó író is csak az lehet, aki gondolati szabotásan ki tudja fejezni. Hogy milyen dícséretes és fáradságos munkát végzett *Várady* tanár, arról fogalma lehet annak, aki egy gyerekkel megkíséreltet egy korszót vagy tanylejt lerajzolattól; hogy fél egy olyan

SZÍNHÁZ.

Szerdán régi ismerősinak a „*Bobbercega*” című operettet látnak viszont. A címszereplő *Aradhy Mici* parádés szerepe, s ez az egy körülmény indokolta is tette a darab előadását, mert *Aradhy Mici* ebben a szerepben igazán excellált. Szép éneke, élénk temperamentum jótéka, feltűnően izlées és pompás tolettjeit sűrű tetszésnyilatkozatokkal váltották ki. A többi szereplők is ügyesek voltak.

Csütörtökön *Zilahy-est* volt. Szigletit *Éang és mód* című szimfóniában és egy olyan élárogatú előadás keretében, mely ritka művészettségbe megy, lépett fel *Zilahy*. A kilátó művészt Bannay Gerő szerepében csillogtatta elragadó művészetét: közvelenség, természetesség, az általa megrajzolt alaknak életbúságe, modulatának kifejező volta, maszka, arcajéka, hangulatyozása egyaránt megragadta a szíveket és lelkeket, s a községség nyílt szí-

123. sz./eln. 1914.

Hirdetmény.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1913. XIV. t. c. 7. §-a értelmében attól, aki irni és olvasni nem tud, a választói jogosultsághoz különös kellékül a kivántatik, hogy akár egy adónémből külön, akár több adónémből együttvéve legalább negyven korona egyenes állami adóval legyen megörvra, ellenben 6. §-a értelmében, aki irni és olvasni tud, anélkül, hogy az elemi népiskola hatodik osztályát, vagy az ezzel a választói jogosultság szempontjából legalább egyenlő értékű más iskolai osztályt, vagy más tanfolyamot sikeresen elvégezte volna, annak választói joga van, ha a következő különös kellékek valamelyikének megfelel:

1. akár egy adónémből külön, akár több adónémből együttvéve, legalább husz korona egyenes állami adóval van megörvra; vagy
2. iparendelő, vagy iparigazolvány alapján önállóan part üz, vagy kereskedést folytat, ha legalább egy segédmunkást állandóan alkalmaz, vagy akár egy adónémből külön legalább tíz kor., akár több adónémből együttvéve legalább husz kor. egyenes állami adóval van megörvra; vagy
3. olyan alkalmazott, aki:
  - a) ipari üzlet vagy vállalat körében — ideértve a bányászatot, kereskedelmet és iparszerűen folytatott közlekedést is — nem csupán alkalmilag felfogadott napszámoként van alkalmazva, vagy ha iparostanon volt és a tanviszony befejeztével az iparhatóságtól bizonyítványt kapott, vagy az utolsó öt évi időtartamon belül akár egyfolytában, akár megszakításokkal legalább három éven át ugyaneget ipari munkanemben (szakmában) dolgozott; vagy

- b) az östermeles körében vezető munkási vagy felügyelői tevénytől végzésére bármennyi idő óta van alkalmazva; vagy
- c) az a) és b) pont alá nem esik, de közvagy magánüzletben ugyanannál a munkaadónál bármely felfogadott körében legalább öt év óta van állandóan alkalmazva; vagy

4. valamely választónak mezei gazdaságában, ipari üzletében vagy vállalatban mint segítő családtag működik; vagy

5. katonai vagy csendőrségi kiszolgált altiszt.

Az irni és olvasni tudás szükség esetén bizonyítandó; bizonyított pedig:

1. az összeíró küldöttség előtt,
2. az e célra szervezett állandó bizottságtól nyert bizonyítványal.

Az irni és olvasni tudás igazolása becsútható a férfinéhez tartozó minden magyar állampolgár, aki huszonegyedik életévét betöltötte. A vizsgálata becsútható kérdésében az elsőfokú közigazgatási hatóság határoz. Határozatával szemben felelvitelnek helye nincs.

A vizsgálat rendszerint nyilvános. A nyilvánosság mértékét, különös tekintettel a helyiség befogadó képességére, az elnök állapítja meg. A nyilvánosság az albizottság által hivatalból nem zárható ki, de azt a fel. csoportos tollbmondás esetén pedig bármely fél kérelmére ki lehet zárni.

Az irni és olvasni tudás igazolása a vizsgát kivéve albizottság elnöke, vagy valamelyik tagja által megjelölt szöveg legalább öt sorának az albizottság előtt való elolvasásából és a nevezették által tollbmondott ket sor szövegének az albizottság előtt való leírásából áll. Az albizottság tömeges jelentések esetében a szükséghez képest úgy intézkedhetik, hogy a leírandó szöveget a vizsgálók, vagy egyes csoportjaik számára egyszerre mondják tollba.

Az irni és olvasni tudás az albizottság előtt a magyaron kívül más olyan nyelven is igazolható, melyet az illető helyen tömegesen használnak. Más élő nyelven a fél irni és olvasni tudását csak az esetben igazolhatja az albizottság előtt, ha az albizottságnak legalább két tagja az illető nyelvet érti. Másiküben irni és olvasni tudását az össztírás alkalmával az illető nyelvre jogosított valamelyik hites bírósági tollmeis bizonyítványával igazolhatja.

A vizsgálatok folyó 1914. évben május hó 11. napján délután 8 órakor kezdődnek a városháza kis tanácstermében.

A vizsgálatra alulírott hivatalban személyesen, vagy levél útján a vizsgálat megkezdésének napjáig lehet jelentkezni. — A vizsgálat ingyenes.

A fél a sikeres igazolásról bizonyítványt kap, mely országos érvényű és az irni és olvasni tudás egyszersmindenkorra igazolja.

Kelt Ujvidéken, 1914. április 27-én.

Dr. Demetrovics Vladimir, s. k. kir. tanácsos, polgármester, mint az irni és olvasni tudás igazoló állandó bizottság elnöke.

1-1

FIGYELEM!

Abblzába, a Rivériára készülő kirándulók hitel-elvételét forduljanak az Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztár Részvénytársasághoz, ahol minden idevágó dolgotban a legelőzékenyebb elintéztést nyújthatik.

Állandó betétek kamatozása netto 4 1/2 % mellett. 13-16

OLCSÓ TÜZELŐFA.

A Temerin-uton a vásorompó mellett.

Ajánlunk elsőrendű tügly-tuskófát, mely pékségek, szoba, konyha és egyéb fűtési célokra igen alkalmas, négyzetméterenként 6 kor. és ölenként 24 X-érel. Fent ajánlott fa, fele annyiba kerül, mint más tűzélőfa, mert azt sem fűrészelni, sem vágni nem kell, miután már a szükséghez képest fel van aprítva.

Különösen ajánljuk ezen fát kazán fűtésre, csopléshez és égetésekhez, mert az ezzelvaló fűtés sokkal olcsóbb, mint szénvel.

Vásárlások naponta fent nevezett depónál (Jemerni-uton), valamint iradókban X-gál-ér 12. osztályozhatók.

Schwarz Testvérek fakeserdekők.

1-52

Háztelek-eladása Péterváradon.

A városi tanács 1914. május hó 16-án nyilvános szóbeli árverésen néhány háztelek fog a legtothibb ígérőknek eladni.

Ezen háztelek a majorban, Preradovic-utóban vannak, közvetlen a felsőbb népiskola, illetőleg Romics Mile vendéglő közelében.

Az árverés a háztelek helyszínén fog megtartatni (csak szóbelileg) délelő 9 órakor. Az árverésen részt vehet az, aki az árverés vezetőjénél 300 korona banatpénzt lefizet.

2-3

Az Előjáróság.

Osdós hatású arcsejtölő és finomító
A VILÁGHÍRŰ FÖLDES-FELE

MARGIT-CRÈME ÉS SZAPPAN

a Margit-öröme zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Ara 1 kor.

A Földes-féle Margit-szappan pár nap alatt lemossa a szeploket, májfoltokat és megszüntet minden : : borbajt. . . Ara 70 fillér. : :

Xaphato minden gyógyszerárban, drogeriáiban és illatszerekben.

6 koronás rendeléseket 3-5 ill. . . . . bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ARADON.

Ujvidéken kapható: Grossinger J. Lukács Zs., Nonádvic V., Vuits J. és Klein Oszkár gyógyszerárban.

Tojások kiköltésére.

Fehér Orpington-tojás 40 f, bizamkassza-tojás 40 f, indiai futókakcsa-tojás 40 f, sumdali tyúk-tojás 40 f, ósdjéri tyúk-tojás 40 f, touloni ársási lúd-tojás 2 K, japáni hattyúlúd-tojás 2 K, pekingi kakcsa-tojás 40 f, legjobb fajtaromfiaktól származó, biztosan kikelő tojásokat szállít teljes felelőség mellett PAULY MAKES, Xöflach, Steiermark. 4-6

EGY ÓRA REKLÁMKÉPEN!

Aki ingyen akar egy órát, meg hozzá elgáns precizíós órát, urak v. hölgyek részére választás szerint ingyen azonban : : nal az : :

Uhronhaus Fr. SCHMIDT Prag, Weinberge. 9-10

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

sztáduer és nemepozitó gyárak magyarországi telepe
Budapest, X., Gyömrői-ut 80/69.

Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tödörganyagszaga elűztett többször esavart gépácsonyfonatból

Kilónő

Olcsó árak

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány!

Nem fősosztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közonséges horganyozott dróttól kószulnek. Tűskés buzatok, sima tűzűnek. Kötőhegy szögök alsó igen jutyányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártataink :

Kerítésrácsok, kapuk és ajtók.

a leggyeszertárból a legolcsóbb kivitelű előny-árak mellett.

— Kötésigvetések és torvazatok díjtalanul. —

Ingyen ráfizetés nélkül becsereél öreg használt gramofonlemezeket újakra
Wagner-Hangszerkerály Budapest, József-körút 15. — Árjegyzék ingyen. Cimre ügyeljen. 75-100

Ingyen

ADUNK HASZNÁLATRA

MŰVÉSI KIVITELŰ TŰZ ÉS BETÖRÉSMENTES UL PANELL

TAKARÉKPERSELYT BÁRKINEK

Trijon

PESTMEGYEI TAKARÉKPENZTÁR Rt.

BUDAPEST, IV. Költő utca 3.

